

Pöördumine

Eesti Mõisakoolide Ühendus taunib Haridus- ja teadusministeeriumi kava kolida kutsekoolid välja mõisahoonetest.

Eesti mõisakoolide lugu on Eesti rahvusliku ja riikliku ambitsiooni – olla haritud rahvas – ere näide. 1920. aastate alguses kui ehitati üles koolivõrku võeti kolmandik võõrandatud mõisatest kasutusele koolidena, et tagada lastele head ja kõrgete lagedega valgusküllased õppimisvõimalused. Läbi sajandi on mõisakoolid näinud erinevaid olusid, aga koolid on suutnud enam kui sajandi suutnud tõestada, et unikaalne, ajaloost tiine õpikeskkond, toetab hariduse ideaale. Mõisakool on kohaliku haridus- ja kultuurielu keskus ja oluline tasakaalustatud regionaalarengu toetaja. Läbi terve sajandi on mõisakoolides olnud ka ametikoole, kutseõpe on toetanud ajaloolist järjepidevust nii mõisakompleksi hoonete kui maaelu hoidmisel. Näiteks Olustvere on sisuliselt ainus mõis, kus tajub juba maanteelt vaadates mõisa kultuuri ajaloolist rolli – seal haritakse maad, kasvatatakse loomi, võõrustatakse külalisi. Tänu koolile on Eesti kultuuripärandina kõrgelt hinnatud Olustvere ja Suuremõisa nii nagu teisedki mõisakoolid ligipääsetav laiemale avalikkusele.

Maakoolid toetavad otseselt regionaalarengut, tagamaks noorte püsimise maapiirkonnas ning haritud inimeste tööhõive. Noorte, aga ka täiskasvanute kutseõpe tagab laiemat tööhõive – tsükilõpe väljaspool linnasid tagab õppijatele sobiva keskkonna teadmiste omandamiseks, samas pakub see tööd kohalikele kauplustele, majutusettevõtetele, olgu selleks koolid ise või erettevõtjad. Mitmed mõisakoolid on keskendunud ka erivajadustega õpilastele sobiliku keskkonna pakkumisele.

Eesti Mõisakoolide Ühendus arutas 19. oktoobril 2024 oma üldkoosolekul Haridus- ja Teadusministeeriumi kava kutseharidusreformi raames kolida mõisakoolidest ja laiemalt maapiirkondadest ära mitmed kutsekoolid kulude optimeerimise eesmärgil. Ühendus leiab, et selline tegevus ei järgi Eesti üldist ambitsiooni edendada hariduspõhist ja regionaalselt tasakaalus riiki ega toeta senini propageeritud elukestva õppe põhimõtteid. Samuti ei taga see ühist vastutust kultuuripärandi säilimise ja kasutamise eest. Kavandatavad tegevused on otseselt vastuolus Euroopa Majanduspiirkonna ehk nn Norra programmi põhimõtetega, mille vahenditest on Kultuurministeerium aastaid HTMi vastutusalasse kuuluvaid mõisakoole korrastanud ja edendanud. Tuletame meelde, et programmi eesmärk oli ebavõrdsuse vähendamine võrdsete võimaluste ja regionaalarengu toetamisega.

Ühendus on nõus, et mitmetel juhtudel ei ole kutsehariduse senine majandusmudel tänases olukorras jätkusuutlik, samas on just ametikoolidel mitmeid võimalusi suurendada omatulu ja leida võimalusi oma tegevuste toetamiseks samas võimestades kohalikke kogukondi.

Ühendus on seisukohal, et kutseõppeasutuste väljakolimine mõisakoolidest toob kaasa regionaalse ja haridusliku ebavõrdsuse ning suretab väärtuslikku elukeskkonda maapiirkondades.

Ühendus kutsub osapooli kaasa mõtlema 31. oktoobril Hiiu-Suuremõisas toimuval avalikul arutelul, mis käistleb HTMi kava kolida ametikool välja Hiiu-Suuremõisast, mis on Eesti üks unikaalsemaid barokkmõisaid ja mis on heas seisukorras tänu kooli pidevale toimetamisele kogu mõisakompleksis. Samuti juhib Ühendus tähelepanu Vana-Vigala kutsehariduskeskuse ümber toimuvale, kus HTM soovib maalt linnadesse suunata 420 seal õppivat noort inimest.

Kahjuks ei piirdu tänased murekohad ainult nende kahe kooliga.

Eeldame, et enne radikaalsete otsuste langetamist on toimunud arutelud ja kokkulepped kõikide osapoolte vahel mitte et ei ole vaid mõne osapoolte eelarvet käsitlev ühe exel tabeli lehekülje põhjal langetatud otsus: Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Regionaal- ja Põllumajandusministeerium, Sotsiaalministeerium, Eesti Linnade ja Valdade Liit, kohalikud omavalitsused, vastavad haridusasutused ja kogukondade esindajad.

Loodame, et enne valikute tegemist milline piirkond „välja suretada“ jõutakse konsensuslikele kokkulepetele ning vajadusel leitakse piirkondadele mõistlikud alternatiivsed majanduslikult ja demograafiliselt jätkusuutlikud arengusuunad.

Tõnu Kiviloo Eesti Mõisakoolide Ühendus juhatuse esimees

Riin Alatalu Eesti Mõisakoolide ühendus juhatuse liige